

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

"Dr. Mijo Mirković"

DOMINIK ŠILEC

PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA U HRVATSKOJ

Završni rad

PULA, 2018.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

"Dr. Mijo Mirković"

DOMINIK ŠILEC

PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA U HRVATSKOJ

Završni rad

JMBAG: 0303035912

Studijski smjer: Management i poduzetništvo

Kolegij: Gospodarstvo Hrvatske

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Opća ekonomija

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Kristina Afrić Rakitovac

Pula, lipanj 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, DOMINIK ŠILEC, kandidat za prvostupnika poslovne ekonomije, smjera MANAGEMENT I PODUZETNIŠTVO ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

Dominik Šilec

U Puli, 11. 06. 2018.

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DJELA

Ja, Dominik Šilec, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom "Poduzetnička infrastruktura u Hrvatskoj" koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 11. 06. 2018.

Potpis

Dominik Šilec

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. OBILJEŽJA PODUZETNIŠTVA	2
2.1. Poduzetnik	2
2.2. Poduzetništvo.....	3
2.3. Poduzetnički pothvat	4
2.4. Global Entrepreneurship Monitor.....	5
3. PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA	10
3.1. Poduzetnički centar.....	10
3.2. Poduzetnička zona	10
3.3. Poduzetnički inkubator	11
3.4. Tehnološki park	13
4. TEHNOLOŠKI PARK	14
4.1. Odabrani primjeri svjetskih tehnoloških parkova.....	15
4.2. Odabrani primjeri tehnoloških parkova u Hrvatskoj	16
4.2.1. Tehnološki park Varaždin.....	17
4.2.2. Razvojna agencija Zagreb - TPZ	19
4.2.3. STEP RI znanstveno-tehnologijski park Sveučilišta u Rijeci.....	22
5. ODABRANA OBILJEŽJA PODUZETNIŠTVA ISTARSKE ŽUPANIJE	24
5.1. Gospodarstvo Istarske županije	24
5.2. Poduzetnički inkubatori u Istri	26
5.3. Poduzetničke zone Istarske županije	29
6. ODABRANA OBILJEŽJA PODUZETNIŠTVA VARAŽDINSKE ŽUPANIJE.....	31
6.1. Gospodarstvo Varaždinske županije	31
6.2. Tehnološki park i poduzetnički inkubator	32
6.3. Poduzetničke zone Varaždinske županije.....	33
7. USPOREDBA ISTARSKE I VARAŽDINSKE ŽUPANIJE PREMA ELEMENTIMA REGIONALNOG INDEKSA KONKURENTNOSTI	35
8. ZAKLJUČAK.....	41
LITERATURA	42
SAŽETAK.....	45
SUMMARY.....	46

1. UVOD

Poduzetništvo je danas pojam s kojim se često susrećemo. Danas biti poduzetnik želi svatko, ali činjenica je da svatko ne može. U osnovi treba biti inovativan, sposoban, ambiciozan da bi se pokrenula određena poduzetnička djelatnost. Kada se fizička osoba odluči za poduzetnički pothvat potrebna joj je podrška kao i infrastruktura u sklopu koje će se lakše probiti na tržište i u konačnici opstati. Poduzetnička infrastruktura preduvjet je razvoja poduzetništva u državi. Pod infrastrukturom smatraju se poduzetnički centar, poduzetnička zona, poduzetnički inkubator i tehnološki park. Ona omogućava obavljanje poduzetničke aktivnosti unutar zona, poticajne mjere, olakšice i drugo.

Predmet istraživanja je poduzetnička infrastruktura na području Hrvatske. Cilj rada je analiza poduzetničke infrastrukture u Hrvatskoj, s naglaskom na usporedbu Istarske i Varaždinske županije.

Rad, pored Uvoda i Zaključka, sadrži šest poglavlja. Prvo poglavlje prikazuje obilježja poduzetništva. Zatim, u drugom poglavlju pobliže je opisana poduzetnička infrastruktura. Treće poglavlje govori o tehnološkim parkovima. U četvrtom poglavlju prikazana je poduzetnička infrastruktura Istarske županije, a u petom poglavlju poduzetnička infrastruktura Varaždinske županije. Kroz šesto poglavlje uspoređena je poduzetnička infrastruktura Istarske i Varaždinske županije.

Za potrebe ovog rada korištene su osnovne metode istraživanja, a misli se na: empirijsku metodu istraživanja relevantnih izvora podataka koji se zasnivaju na iskustvu kako bi se objasnile neke pojave, sudovi i zaključci, statističku metodu obrade podataka, metodu analize i sinteze prikupljenih informacija, komparacijsku metodu koja je poslužila usporedbi informacija, te deskriptivnu metodu koja je korištena za jednostavno opisivanje i ocrtavanje činjenica, procesa i predmeta.

2. OBILJEŽJA PODUZETNIŠTVA

U današnjem svijetu nema osobe koja nije jednom pomislila kako želi biti poduzetnik, kako pokrenuti vlastitu tvrtku. Biti poduzetnik danas je vještina, uspjeh. Motiv za pokretanje vlastitog posla i napuštanja postojećeg radnog mjesta predstavlja neovisnost, te brojne prednosti koje proizlaze iz samostalnog obavljanja djelatnosti. Biti poduzetnik je velika stvar. Poduzetnik stvara nova radna mjesta i što je vrlo važno, poduzetnik stvara nove vrijednosti.

2.1. Poduzetnik

Poduzetnik je osoba koja posluje na vlastiti rizik. Raspolaze sredstvima potrebnim za određenu gospodarsku djelatnost i samostalno donosi odluke koje se odnose na tu djelatnost, organizira i kombinira proizvodne činitelje, koordinira njihovo djelovanje, nadzire, rukovodi i upravlja cjelokupnim radom i poslovanjem. Zarada poduzetnika je poduzetnička dobit, koja ostaje nakon što se iz ukupnog prihoda odbiju troškovi.

Poduzetnik mora biti osoba spremna rizika, puna ambicija i potreba za vođenjem i uspjehom. Poduzetnik mora ponajprije vjerovati sebi, vlastitim zamislima, idejama i ciljevima. Mora znati postaviti ciljeve i težiti ka njihovom ostvarenju. To je osoba koja mora biti iskrena, kako prema sebi tako i prema svojim zaposlenicima, mora biti spremna na rizik. No, uz sve to mora biti spremna na naporan rad, suočavanje sa strahovima, teškim situacijama, biti uporna i spremna na pogreške, odnosno neuspjehe. Poduzetnik podrazumijeva duh, marljivost, i ideju, no još uvijek nema jedinstvene definicije poduzetnika. On je osoba koja daje i stvara ideju a istovremeno i osoba koja donosi profit.

Produkt poduzetnika je proizvod/usluga nova ili različita, ali sadržava vrijednost. On stvara biznis, rast, razvoj i profit.¹

Vrlo često dovode se u pitanje elementi koji definiraju poduzetnika, osobine koje su karakteristične za pojedinog poduzetnika, kakve tipove poduzetnika nalazimo. Od knjige do knjige, od stručnjaka, znanstvenika pa i same osobe odgovori su različiti međutim većina se

¹ Cingula, M.: Poduzetništvo, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb, 2005., str. 32

slaže u određenim ključnim elementima, najčešćim osobinama te tipovima poduzetnika koji imaju sljedeće osobine:

- inovativnost,
- razumno preuzimanje rizika,
- samouvjerenost,
- uporan rad,
- odgovornost.²

U opisu poduzetnika nalaze se i različiti tipovi poduzetnika:

PIONIR - u fazi izgradnje poduzeća, osnivač, pun energije i ideja, odlučan, potpuno se posvećuje poduzeću.

MAHER - u fazi rasta poduzeća, snažna, autoritativna i ambiciozna osoba koja vrlo brzo kreće unaprijed.

STRATEG- u fazi diferencijacije, vrlo angažiran, željan uspjeha, ali i svjestan da ne može sam upravljati poduzećem pa je sklon decentralizaciji

TRENER - u fazi konsolidacije poduzeća, motivira suradnike, nedostaje mu kreativnost.³

Poduzetnik je osoba koja ima sposobnost prepoznavanja prilika na tržištu. Poduzetnik stvara poduzetništvo, više o istome kroz sljedeći naslov.

2.2. Poduzetništvo

Poduzetništvo je proces stvaranja vrijednosti ujedinjavanjem jedinstvene kombinacije resursa u svrhu iskorištavanja prilike. Ono uključuje sve djelatnosti poduzetnika usmjerene na ulaganja i kombinaciju potrebnih inputa, širenja na nova tržišta, stvaranje novih proizvoda, novih potrošača i novih tehnologija, a naglašeno je vezano za prijelomna vremena, uvjete neizvjesnosti, krize i promjene u okolini.⁴

Poduzetništvo možemo definirati i kao proces potican inicijativom koji u sebi nudi inovativnost i nikada se ne zadovoljava sa postojećim stanjem. Poduzetništvo je posebna gospodarska funkcija različita od vlasničke i upravljačke odnosno skup više međusobno

² Op. cit. pod 1, str. 55.-57.

³ Kolaković, M.: Poduzetništvo u ekonomiji znanja, Sinergija, Zagreb, 2006., str. 23

⁴ Škrtić, M.: Poduzetništvo, Sinergija, Zagreb, 2006., str. 1

povezanih funkcija usmjerenih na pokretanje novih poslovnih inicijativa s ciljem očekivanja iznadprosječnog prihoda.⁵

Osnovne vrste poduzetništva su:

- tradicionalno,
- društveno i
- korporativno.⁶

Tradicionalno poduzetništvo predstavlja poduzetništvo u malim i srednjim poduzećima. Društveno poduzetništvo predstavlja primjenu poduzetničkih načela u društvenom sektoru s ciljem unapređenje kvalitete življenja. Korporativno poduzetništvo predstavlja proces u kojem velika poduzeća traže nove načine korištenja, održavanja ili zadržavanja inovacija i ostvarenje profita.

2.3. Poduzetnički pothvat

Tri su osnovna elementa, bez kojih je nemoguće pokrenuti i uspješno voditi poslovni pothvat: poslovna prilika, resursi i poduzetnik/poduzetnički tim. Svaka poslovna ideja ne predstavlja poslovnu priliku. Pronalazak dobre ideje predstavlja samo prvi korak u razvoju poduzetničkog procesa.

Da bi neka poslovna ideja bila i poslovna prilika, ona treba biti dovoljno atraktivna, postojana, izložena u pravo vrijeme, vidljiva kroz neki proizvod/uslugu, koji stvara dodatnu vrijednost. Osnovna karakteristika poslovne prilike je njena tržišna opravdanost, odnosno postojanje dovoljno velikog tržišta, zainteresiranog za kupovinu određenog proizvoda i usluge.⁷

Jedno od najčešćih pogrešnih shvaćanja među budućim poduzetnicima je da prvo treba imati sve resurse “na broju”, pogotovo novac, kao preduvjet uspjeha pothvata. Ključni čimbenik uspjeha poduzetničkog pothvata svakako je čovjek, odnosno poduzetnik i tim ljudi koji ga okružuju. Poduzetnik je taj koji pronalazi poslovnu priliku i upravlja resursima s ciljem

⁵ Op. cit. pod 4, str. 4

⁶ Gorupić, D.: Poduzeće, postanak i razvoj poduzeća i poduzetništva, Informator, Zagreb, 1990., str. 28

⁷ Dračić, I.: Poslovanje poduzeća i poduzetničko okruženje., ACT Printlab d.o.o., Varaždin, 2012., str. 15

stvaranja nove vrijednosti. Nedostatak ravnoteže između osnovnih elementa poslovnog pothvata također može biti razlog neuspjeha ili odbijanja investitora da financiraju projekt.⁸

Prilikom ostvarivanja poduzetničkih pothvata poduzetnik mora savladati određene informacije koje će mu omogućiti svladavanje prepreka i postizanje poslovnog uspjeha. Na putu do uspješnosti susreće se sa zakonskom regulativom, administracijom te drugim preprekama koje mu otežavaju poslovanje. Novija istraživanja pokazuju kako je vjerojatnost novih poduzetničkih pothvata veća u zemljama s manje administrativnih barijera, u onima gdje su uvedeni posredni i drugi poticaji te tamo gdje je osigurana izobrazba i savjetničke usluge za poduzetnike početnike.

2.4. Global Entrepreneurship Monitor

Global Entrepreneurship Monitor (GEM) predstavlja najveće svjetsko empirijsko istraživanje poduzetničke aktivnosti, pokrenuto 1999. godine, na inicijativu deset najrazvijenijih zemalja svijeta. Hrvatska sudjeluje u GEM istraživanjima od 2002. godine. Global Entrepreneurship Monitor je istraživanje temeljeno na korištenju jedinstvenog konceptualnog i metodološkog pristupa. Istražuje godišnje promjene u poduzetničkoj aktivnosti zemlje te omogućava praćenje promjena u poduzetničkoj aktivnosti tijekom vremena.⁹

Okviri na kojima se temelji istraživanje jesu:

1. okvir općih nacionalnih uvjeta:
 - otvorenost nacionalnog gospodarstva
 - uloga vlade
 - učinkovitost financijskog tržišta
 - razina ulaganja u istraživanje i razvoj
 - fizička infrastruktura
 - upravljačka kompetencija
 - fleksibilnost tržišta radne snage
 - vladavina prava

⁸ Ibidem

⁹ Singer, S. (2017) : Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom? , CEPOR, Zagreb, str. 12., www.cepor.hr

2. okvir poduzetničkih uvjeta:

- financijska potpora
- vladine politike
- vladini programi
- obrazovanje
- transfer istraživanja i razvoja
- poslovna i stručna infrastruktura
- otvorenost unutarnjeg tržišta i konkurentnost
- pristup fizičkoj infrastrukturi
- kulturne i društvene norme.

TEA (Total Entrepreneurial Activity) ¹⁰ indeks pokazuje relativni udio osoba u dobi između 18 i 64 godine, koje planiraju pokrenuti vlastiti posao ili imaju poduzeće ne starije od 42 mjeseca u populaciji od 100 odraslih osoba. Korištenjem pokazatelja o ukupnoj poduzetničkoj aktivnosti (TEA indeksa) moguće je na standardizirani način mjeriti učinke nekoliko čimbenika o kojima ovisi poduzetnička aktivnost. Razinom TEA indeksa i (ne)prisutnošću pojedinih čimbenika o kojima TEA indeks ovisi dobiva se podloga za predlaganje što bi bilo potrebno i moguće učiniti da se poboljša poduzetnička aktivnost u zemlji. S obzirom na problem značajne regionalne razvojne neravnoteže u Hrvatskoj, TEA indeks treba pratiti i na regionalnoj razini, pri čemu se može koristiti županijska struktura Hrvatske.¹¹

Utvrđivanje razine poduzetničke aktivnosti temelji se na konceptualnom okviru koji predstavlja komplementarnost dva temeljna mehanizma o kojima ovisi nacionalni ekonomski rast:

- struktura poduzeća (velikih, srednjih, malih) pri čemu se naglašava uloga velikih poduzeća u stvaranju međunarodne konkurentnosti
- struktura uvjeta o kojima ovisi poduzetnički proces stvaranja novih poduzeća (poduzetničke prilike za pokretanje poslovnih pothvata i poduzetnički kapacitet tj. motivacija i vještine ljudi za pokretanje novih poslovnih pothvata).¹²

¹⁰ Total Entrepreneurial Activity (TEA) Indeks – broj novoosnovanih poduzeća prema broju odraslih stanovnika.

¹¹ Singer, S. (2017): Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?, CEPOR, Zagreb, str. 14, www.cepor.hr

¹² Ibidem

Indikatori motivacije za poduzetničku aktivnost prikazani su kroz:

TEA indeks: broj poduzetnika početnika i novih poduzetnika na 100 odraslih stanovnika, starosti od 18 do 64 godine.

TEA prilika: broj poduzetnika na 100 odraslih stanovnika, starosti od 18 do 64 godine, koji su se opredijelili za poduzetničku aktivnost jer su uočili poslovnu priliku.

TEA nužnost: broj poduzetnika na 100 odraslih stanovnika, starosti od 18 do 64 godine, koji su se opredijelili za poduzetničku aktivnost natjerani situacijom u kojoj su se našli (ostali bez posla, nisu mogli naći drugo zaposlenje itd.).

TEA žene: broj poduzetnički aktivnih žena.

TEA muškarci: broj poduzetnički aktivnih muškaraca.¹³

Tablica 1. Poduzetnička aktivnost u Hrvatskoj od 2013. do 2015. godine, mjerena TEA indeksom

Godina	TEA Prilika (%)			TEA Nužnost (%)			Motivacijski indeks		
	Hrvatska	EU prosjek	GEM prosjek	Hrvatska	EU prosjek	GEM prosjek	Hrvatska	EU prosjek	GEM prosjek
2013	5,0	5,8	10,0	3,1	1,8	3,9	1,6	4,3	3,0
2014	4,1	5,7	10,0	3,7	1,8	3,7	1,1	4,6	3,3
2015	4,6	6,0	10,1	3,1	1,7	4,1	1,5	4,0	2,9

Izvor: GEM Hrvatska, Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2016, www.cepor.hr

U analizi poduzetničkog kapaciteta zemlje važno je uočiti razlike u motivaciji za poduzetničko djelovanje, odnosno je li pokretanje poduzetničkog pothvata rezultat prepoznavanja poslovne prilike ili nedostatka drugih mogućnosti zaposlenja.

¹³ Op. cit., pod 9, str. 15

GEM istraživanje mjeri pokretanje poduzetničkih pothvata zbog prilike ili iz nužde TEA indeksima i motivacijskim indeksom.¹⁴ Poželjno je da je motivacijski indeks što veći jer to govori o potencijalno boljoj pripremljenosti za pokretanje poslovnog pothvata i o većem optimizmu koji se temelji na prepoznatoj prilici. Motivacijski indeks Hrvatske 2014. i 2015. godine tek je nešto veći od 1 što govori o gotovo izjednačenom broju poduzetnika koji su pokrenuli poduzetnički pothvat zbog uočavanja prilike i onih koji su se upustili u poduzetništvo iz nužde. Hrvatska ima najniži motivacijski indeks od svih EU zemalja uključenih u GEM istraživanje te značajno viši TEA Nužnost indeks od EU prosjeka, u cijelom promatranom razdoblju (Tablica 1).

GEM istraživanje prati povezanost između okvira poduzetničkih uvjeta i poduzetničke aktivnosti na individualnoj razini. Rezultati GEM istraživanja u Hrvatskoj kao najslabije komponente poduzetničkog ekosistema identificiraju: vladine politike prema regulatornom okviru, poduzetničko obrazovanje, i prijenos rezultata istraživanja u sektor malih i srednjih poduzeća. Navedene komponente ocijenjene su najniže zbog čega se mogu smatrati ključnim preprekama razvoja poduzetničke aktivnosti. Izvješće o globalnoj konkurentnosti koje provodi Svjetski gospodarski forum mjeri nacionalnu konkurentnost država definiranu kao skup institucija, politika i faktora koji određuju razinu produktivnosti i razinu blagostanja građana.¹⁵

Tablica 2. Globalna konkurentnost zemalja 2015.-2016.

Zemlja	Rang 2015.	Rang 2016.
Švicarska	1.	1.
Singapur	2.	2.
SAD	3.	3.
Nizozemska	5.	4.
Njemačka	4.	5.
Hrvatska	77.	74.

Izvor: Nacionalno Vijeće za Konkurentnost, Izvješće o globalnoj konkurentnosti 2016.-2017.:
Pozicija Hrvatske, www.konkurentnost.hr

¹⁴ Motivacijski indeks predstavlja odnos TEA Prilika prema TEA Nužnost. Vrijednost motivacijskog indeksa iznad 1 znači da je više poduzetničkih pothvata pokrenuto zbog uočene prilike, a vrijednost ispod 1 zbog nužnosti odnosno nedostatka drugih opcija.

¹⁵ GEM Hrvatska, Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2016, www.cepor.hr

Prema Tablici 2. vidi se kako je 2016. godine, prema Izvješću o globalnoj konkurentnosti, Hrvatska pozicionirana na 74. mjestu, za razliku od 2015. godine gdje se nalazi na 77. mjestu. Najbolje pozicionirana država 2016. godine je Švicarska, a iza nje nepromijenjene pozicije drže Singapur i SAD. Među prvih pet država na ljestvici na 4. mjestu nalazi se Nizozemska, a na 5. mjestu Njemačka.¹⁶

¹⁶ Nacionalno Vijeće za Konkurentnost, Izvješće o globalnoj konkurentnosti 2016.-2017.: Pozicija Hrvatske, www.konkurentnost.hr

3. PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA

Poduzetnička infrastruktura svoje temelje ostvaruje na poduzetničkim aktivnostima. U Hrvatskoj pod poduzetničku infrastrukturu spadaju:

- Poduzetnički centar
- Poduzetnička zona
- Poduzetnički inkubator
- Tehnološki park

Svi navedeni definirani su Zakonom o unapređenju poduzetničke infrastrukture (NN 93/13, 114/13).

3.1. Poduzetnički centar

Prema navedenom zakonu, poduzetnički centri su registrirane pravne osobe zadužene za operativno provođenje mjera za razvoj i poticanje poduzetništva na lokalnom i/ili širem području (županija, regija), koji predstavljaju središta stručne i edukativne pomoći poduzetnicima radi razvoja poduzetništva u sredinama u kojima su osnovani.¹⁷ Organiziraju se s ciljem pružanja stručne pomoći, savjetodavne pomoći i poticanja razvoja i promocije poduzetništva. Pružaju informacije o mogućnostima ulaska u poduzetništvo, poticajnim državnim mjerama, pomoć kod izrade poslovnog plana, savjetovanje u vođenju projekta itd.

3.2. Poduzetnička zona

Poduzetničke zone danas su temelj za rast i razvoj svakog gospodarstva. One predstavljaju veliki dio zasluga uspjeha velikog broja poduzeća. Poduzetničke zone su infrastrukturno opremljena područja definirana prostornim planovima, namijenjena obavljanju određenih vrsta poduzetničkih, odnosno gospodarskih aktivnosti. Osnovna karakteristika poduzetničkih zona je zajedničko korištenje infrastrukturno opremljenog i organiziranog prostora od strane poduzetnika koji posluje unutar poduzetničke zone. Poduzetničke zone su projekt Vlade Republike Hrvatske kojim se želi poticati razvoj malog i srednjeg poduzetništva u jedinicama

¹⁷ Poduzetnički pojmovi, <http://www.raza.hr/Poduzetnicki-pojmovnik/Poduzetnicki-centar/>

lokalne i regionalne samouprave te na taj način promicati ravnomjerniji razvoj Republike Hrvatske. Odnosi se, prije svega, na razne pogodnosti pri gradnji poslovnih prostora na potpuno infrastrukturno opremljenom zemljištu. Poduzetničke zone su uglavnom lokalnog karaktera i obično je to dio teritorija neke općine ili grada koji je radi poticanja gospodarske djelatnosti infrastrukturno opremljen, a nadležna općina omogućava dodatne pogodnosti.¹⁸

3.3. Poduzetnički inkubator

Poduzetnički inkubator predstavlja mogućnost da ekonomski razvoj bude brži i da bude moguć određenim kvalitetnim poslovnim idejama. Okuplja manje poduzetnike te najboljim idejama pruža mogućnost napretka i brzog razvoja. Poduzetnički inkubator je zajednica malih poduzetnika koji tek započinju poslovati. „Poduzetnički inkubatori su poseban oblik potpore kojim se olakšava poslovanje poduzetnicima-početnicima u prvim godinama poslovanja, putem osiguranja poslovnog prostora po povoljnim uvjetima, korištenja zajedničkog administracijskog servisa i stručne pomoći.“¹⁹ Inkubatori se razlikuju po uslugama koje nude klijentima, po organizacijskoj strukturi i po vrsti klijenata koje poslužuju. Cilj poduzetničkih inkubatora je proizvoditi uspješna poduzeća koja će napustiti inkubaciju sa zadovoljavajućom financijskom situacijom i dostignutom samostalnošću. Poduzetnici koji žele ući u program poduzetničke inkubacije moraju se najprije prijaviti jer se poduzetnički inkubatori ne nude svima. „Kriteriji za ulazak se razlikuju od inkubatora do inkubatora, ali samo oni sa najboljim poslovnim idejama i poslovnim planom će biti primljeni. Vrijeme koje će poduzeće provesti u inkubatoru ovisi o različitim faktorima, uključujući vrstu poslovanja i razinu znanja pojedinog poduzeća.“²⁰ Najčešće se u inkubatoru nalaze tri godine, a u te tri godine većina inkubatora razvije svoju ideju te izađe putem određenih strategija na tržište.

U svijetu postoje različite vrste inkubatora, ali obično su podijeljeni u pet standardnih vrsta, gdje svaki ima posebnu ulogu. Poduzetnički inkubatori su:

- Profitni inkubatori sa vlastitim kapitalom
- Profitni inkubatori za suradnju
- Sveučilišni inkubatori
- Neprofitni razvojni inkubatori

18 Dračić, I.: op. cit. pod 6., str. 30

19 Škrtić, M.: Poduzetništvo, Sinergija, Zagreb, 2004., str. 151

20 Ibidem, str. 152

- Virtualni inkubator.²¹

Profitni poduzetnički inkubatori sa vlastitim kapitalom imaju kao glavni cilj kapitalizirati investicijske prilike, uz istodobno pomaganje poduzećima. Takvi inkubatori su većinom privatno sponzorirani, organizirani i privatne korporacije. Cilj profitnog inkubatora je profit. Profitni inkubator za suradnju temeljen je za stvaranje boljitka u zajednici iako mu je i primarni cilj stvaranje profita. On je hibridna verzija poduzetničkog inkubatora. Sveučilišni inkubatori temeljeni su na znanosti tj. povezani su sa visokim učilištima. Njihov glavni cilj je transformirati znanstveno-istraživačke rezultate u nove proizvode i tehnologije. Oni su primarno zainteresirani da se samostalno razvijaju na temelju vlastitih znanstveno-istraživačkih postignuća, te im je to važnije od profita. Neprofitni razvojni inkubator može biti neprofitno sponzoriran ili sponzoriran putem javnog natječaja. Glavni cilj takvog inkubatora je otvaranje novih radnih mjesta u društvenoj zajednici kako bi omogućio njezin razvitak. U vrijeme krize najveći je oblik ovakvih inkubatora. Iako većina inkubatora nudi svojim klijentima poslovni prostor i pomoć u administrativnim uslugama, ono najvažnije u programu poduzetničke inkubacije su usluge koje nude novoosnovanim poduzećima kao što su:

- poslovno vođenje,
- pomoć u marketingu i menadžmentu,
- povezivanje s drugim poduzećima,
- povezivanje putem Interneta,
- prodaja proizvoda i istraživanje tržišta,
- edukacija,
- lakši pristup bankarskim kreditima,
- povezivanje s investitorima i strateškim partnerima,
- pomaže pri stvaranju reputacije poduzeća,
- savjetodavna i organizacijska pomoć,
- tehnološka komercijalizacija – to je proces u kojem inkubator pruža različite usluge kako bi se proizvod od početne ideje doveo na tržište.²²

21 Buble M., i Kružić, D.: Poduzetništvo, Školska knjiga, Zagreb, 2006., str. 113

22 Kolaković, M.: Poduzetništvo u ekonomiji znanja, Rrif, Zagreb, 2005., str. 176

3.4. Tehnološki park

Tehnološki park označava se kao svaka struktura koja razvija formalne i operativne sveze s jednim ili više sveučilišta, istraživačkih centara ili drugih ustanova visokog obrazovanja, a svrha joj je poticati stvaranje i razvoj industrija utemeljenih na znanju. Njihovu pojavu i ubrzano širenje uvjetovala je znanstvenotehnološka revolucija i s njom povezana potreba povezivanja znanosti i industrije.²³

Do danas je razvijeno više organizacijskih oblika tehnoloških parkova. Svima njima temeljni je zadatak podupirati inovativne aktivnosti i komercijalizacija rezultata znanstvenih istraživanja. Međutim, svaki organizacijski model razvio je određene specifičnosti ovisno o tome je li mu glavna funkcija razvoj novih proizvoda i tehnologija (znanstvenotehnološki park) ili razvijanje malih i srednjih poduzeća utemeljenih na visokim tehnologijama (inkubatorski park) ili organizacija te realizacija istraživačkih i razvojnih projekata, koji se odnose na industriju (tehnološki centri). Tehnološki parkovi važni su za opstanak i razvoj suvremenih industrija. Detaljnija obilježja tehnoloških parkova dana su u sljedećem poglavlju.

23 Zekić, Z., Bukovac, B.: Ekonomska misao i praksa, br. 1, 2008, str. 107

4. TEHNOLOŠKI PARK

Razvoj, znanost i znanje su temelji današnjeg društva. Znanost je opće dobro na kojem se temelji razvoj društva. Stvaranjem i primjenom novih znanja i tehnologija, razvija se gospodarstvo. Kvalitetnije se donose odluke i povećava se društveni potencijal. Znanost nije privatno, državno ili društveno vlasništvo, znanost je općeljudska i internacionalna. Pod utjecajem znanosti ubrzano se i radikalno mijenjaju tehničke osnove i tehnologije proizvodnje, dominaciju dobiva znanje i inventivnost na račun sirovina, energije i fizičkog rada. Primjenom novih tehnologija (mikroelektronike, biotehnologije, optičke elektronike, genetskog inženjeringa i sl.) mijenja se način proizvodnje, poboljšava se kvaliteta proizvoda, raste produktivnost rada, smanjuju se troškovi proizvodnje i slično. Mijenja se mjesto i uloga čovjeka u proizvodnom procesu i slično.²⁴

Znanstveno tehnološki parkovi osnivaju se kako bi se ispunili određeni tehno-ekonomski i drugi ciljevi što odgovaraju konkretnim sredinama s obzirom na njihove posebne razvojne uvjete i očekivane promjene koje nameće primjena visokih tehnologija. Oni su strateški instrument regionalnog razvoja koji, povezujući poduzeća i sveučilišta, potiče razvoj gospodarstva i društva utemeljenoga na znanju. Organizacijski oblik tehnoloških parkova nije strogo zadan pa se koristi i alternativnim pojmovima (sukladno pretežnom dijelu aktivnosti):

- znanstveno tehnološki park,
- istraživački park,
- poslovni park,
- inovacijski park,
- tehnopolis,
- tehnološki centar,
- inkubatorski park i
- slično.²⁵

Znanstveno tehnološki parkovi generiraju razvoj okruženja koje potiče tehnološku inovativnost, tehnološki centri podmiruju potražnju za vještinama u relativno novim područjima tehnologije, poslovni inkubatori pružaju podršku malim poduzećima u dvije do tri

²⁴ Op. cit., pod 23, str. 108

²⁵ Ibidem, str. 108

godine nakon njihova osnivanja, dakle u razdoblju koje je najosjetljivije za opstanak tih poduzeća.

Učinkovit tehnološki park funkcionira tako da gospodarstvenici i znanstvenici surađuju izravno:

- Poduzetnici utvrđuju svoju poslovnu problematiku s kojom se sukobljavaju, te ciljeve koje žele postići.
- Tehnološki park obavlja stručne i specijalističke analize poslovanja gospodarstva općenito i pojedinih gospodarstvenika posebno, te istražuju odgovarajuće modele za rješavanje utvrđene problematike gospodarstva i pojedinih poduzetnika.
- Koncentracijom znanstvenih i stručnih istraživača te specijaliziranih metoda i modela, tehnološki park omogućava simulaciju varijantnih rješenja utvrđene problematike.²⁶

4.1. Odabrani primjeri svjetskih tehnoloških parkova

Danas u svijetu postoji više od 400 tehnoloških parkova, a njihov broj i dalje raste. Na vrhu ljestvice nalazi se SAD sa više od 150 tehnoloških parkova, a prati ga Japan sa 111 tehnoloških parkova. Začetnik razvoja tehnoloških parkova u svijetu bio je „Stanford University Science Park“ poznatiji kao „Silicon Valley“ u SAD-u početkom 1950-ih godina. Početkom 1960-ih godina slijedi ga „Sophia Antipolis“ u Francuskoj te „Tsukuba Science City“ u Japanu početkom 1970-ih godina. Navedena tehnološki parkovi su najstariji i najpoznatiji u svijetu.²⁷

„Stanford Research Park“

„Stanford Research Park“ jedan je od najpoznatijih tehnoloških parkova na svijetu koji u suradnji sa Sveučilištem Stanford pruža potporu inovativnim tvrtkama u istraživanju i razvoju te samim time doprinosi regionalnom razvoju gospodarstva. Kroz godine ovdje su se razvile

²⁶ Op. cit., pod 23., str. 109

²⁷ UNESCO, <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/science-technology/university-industry-partnership/science-parks-around-the-world/>

brojne tehnologije i tvrtke poput Apple, Tesla, Hewlett-Packard, Facebook i brojni drugi. „Stanford Research Park“ danas broji preko 150 tvrtki.²⁸

„Sophia Antipolis“

Osnovan 1960-ih godina, „Sophia Antipolis“ jedan je od europskih vodećih tehnoloških parkova koji se temelji na konceptu suradnje između znanstvenika, profesora i tvrtki. Kroz godine postao je centar inovativnosti koji privlači inženjere i znanstvenike iz cijeloga svijeta te pruža podršku u raznim područjima poput IT-a, zdravstva, okoliša i obnovljive energije i drugih.²⁹

„Oxford Science Park“

Tehnološki park Oxford osnovan je 1991. godine te stvara jednu od najutjecajnijih znanstvenih, tehnoloških i poslovnih okolina u Velikoj Britaniji sa više od 2500 ljudi u više od 70 tvrtki rangiranih od start-upa do multi-nacionalnih tvrtki. Tehnološki park Oxford pogodna je okolina za razvoj tvrtki iz raznih područja. Powderject, Circassia, Powdermed i Oxford Nanopore samo su neki od uspješnih pothvata pokrenutih u tehnološkom parku Oxford.³⁰

4.2. Odabrani primjeri tehnoloških parkova u Hrvatskoj

U Republici Hrvatskoj djeluje nekoliko tehnološko inovacijskih parkova, lociranih u većim gradovima, gdje postoje i veća sveučilišta te veleučilišta kao stručni studiji.

Značajniji tehnološki parkovi su:

- Tehnološki park Varaždin
- Razvojna agencija Zagreb - TPZ
- STEP RI znanstveno-tehnološki park Sveučilišta u Rijeci

²⁸ Stanford Research Park, <http://www.stanfordresearchpark.com/about/>

²⁹ Sophia Antipolis, <https://www.sophia-antipolis.org/sophia-antipolis/charte-de-developpement/>

³⁰ The Oxford Science Park, <http://www.oxfordsp.com/our-story/>

Smisao stvaranja tih tehnoloških parkova pri/u hrvatskim sveučilišnim centrima bio je potaknuti istraživanja u pogledu transfera i stvaranja novih tehnologija, proizvoda, procesa i usluga. Materijalno-prostorno, formiranje tehnoloških centara s nužnom infrastrukturnom opremom imalo je za cilj pokretanje na znanju utemeljenih malih i srednjih poduzeća (MSP), koja bi se služila rezultatima tehnoloških istraživanja i razvojnih projekata. Sukladno parkovima osmišljeni su njihovi nedostaci kao i potrebe za daljnji razvoj.³¹

4.2.1. Tehnološki park Varaždin

Tehnološki park Varaždin d.o.o. (puni naziv Tehnološki park Varaždin d.o.o. za inkubaciju inovativnih tehnologijskih poduzeća) je po svojoj formi trgovačko društvo, društvo s ograničenom odgovornošću, kojem je primarna djelatnost uspostava inkubacijskog centra za inovativna tehnološka start-up poduzeća, uspostavu mehanizma za unapređenje postojećih tehnološki inovativnih poduzeća, poboljšanje transfera znanja s učilišta i razvojnih centara u gospodarstvo, umrežavanje poduzeća, obrazovnih institucija, razvojnih agencija i inovativnih pojedinaca te promjenu percepcije prema inovativnosti kao temelju novog gospodarstva.

Projekt Tehnološki park Varaždin nastao je 2003. godine. Inicijatori projekta bili su Varaždinska županija, Grad Varaždin, Hrvatska gospodarska komora, Visoka elektrotehnička škola i Elektrostrojarska škola Varaždin. Prva faza projekta bila je osnivanje Impulsnog centra pri Elektrostrojarskoj školi Varaždin, te su tada započele aktivnosti na pripremi za provođenje procesa inkubacije. Proces inkubacije bio je prilagođen start-up tvrtkama čija je djelatnost bila bliska uslugama koje je mogla isporučiti Elektrostrojarska škola. U toj fazi inkubirano je 5 start-up poduzeća čija je djelatnost iz područja elektrotehnike, automatike, informatike i industrijskog dizajna.

Na početku 2007. godine u procesu inkubacije bilo je 35 poduzeća koja su bila u različitim vremenskim periodima inkubacije. Većinom su to poduzeća koja djeluju u ICT sektoru te manji broj poduzeća iz područja grafičkog dizajna, građevinarstva, poljoprivrede, food stylinga i drugih djelatnosti. Inkubiranje start-up poduzeća iz drugih područja, koja nisu bliska djelatnosti Veleučilišta i Elektrostrojarske škole, bilo je moguće jer je u tom vremenu bilo slobodnog prostora. U 2007. godini odobren je projekt iz potprograma TEHCRO, linija

³¹ Op. cit., pod 23, str. 112

financiranja Svjetske banke, Poslovno-inovacijskog centra Hrvatske – agencije BICRO, kojim se u narednih 5 godina sufinancira provođenje inkubacijskog procesa. Ukupna vrijednost projekta je preko 11 milijuna kuna. Tehnološki park Varaždin dobio je 2009. godine nagradu kao najbolji tehnološki park u Hrvatskoj. Tehnološkom parku Varaždin dodijeljen je na upravljanje i Centar kreativnih industrija, prvi takav centar u RH i šire, te su uvedeni koraci inkubacije za poduzeća koja spadaju u taj iznimno važan sektor za samozapošljavanje. Cilj svega je povećanje radnih mjesta, povećanje investicija, pokretanje razvoja, poticanje suradnje, umrežavanje gospodarstva kako bi se kreirao poticajni, globalno priznati i poznati inovacijski i tehnološki ekosustav za izgradnju društvene i ekonomske dobrobiti regije.³²

Centar kompetencije za obnovljive izvore energije jedan je od uspješnih primjera iz Tehnološkog parka Varaždin. Razvojno-istraživački centar usmjeren je na primijenjena istraživanja i komercijalizaciju istraživačkih rezultata u području korištenja obnovljivih izvora energije. Centar je neprofitno trgovačko društvo u stopostotnom vlasništvu Grada Varaždina osnovano 2009. godine, a sufinanciran je od strane Poslovno inovacijskog centra Hrvatske – BICRO d.o.o. iz programa TEHCRO u kategoriji razvojno-istraživačkih centara. Dobit centra ide na daljnje istraživačke centre. On povezuje znanje i iskustvo industrije i znanstvenog sektora. Centar kompetencije predstavlja poveznicu između visokoškolskih ustanova i instituta s jedne strane i industrije s druge strane.³³

Centar kompetencije omogućuje:

- transparentan i jednostavan način dolaženja u priliku da se kreiraju visoko tehnološke proizvode i usluge, te tako mogu konkurirati na tržištu EU
- omogućuje usvajanje kompleksnijih tehnologija i tako podiže dodanu vrijednost u svim segmentima od njihova interesa
- omogućuje širenje proizvodnog asortimana i tržišta razvojem novih rješenja i proizvoda primjenom najnovijih spoznaja i korištenjem modernih inženjerskih alata (npr. software-a, mjernih alata i tehnika, ekspertizom),
- pokreće nova zapošljavanja

³² Tehnološki park Varaždin, <http://www.tp-vz.hr/index.php?content=Onama>

³³ Centar kompetencije za obnovljive izvore energije, <http://ckoie.hr/o-nama/osnovna-ideja/>

- generira znanja i tehnologije primjerene za implementaciju u proizvodnji energije iz obnovljivih izvora.³⁴

Poslovne aktivnosti Centra kompetencije za obnovljive izvore energije prema zahtjevima korisnika usluga dijele se u dvije grupe:

- Primjena opreme, programa i infrastrukture (laboratorija) u provođenju razvojnih aktivnosti.
- Primjena ekspertize (znanja) Centra u provođenju razvojnih aktivnosti.³⁵

Usluge Centra kompetencije za obnovljive izvore energije mogu se provesti kroz fleksibilne modele koji uključuju razvoj dijelova projekta specificiranih od strane klijenta do usluge ključ-u-ruke s uključenim vođenjem i razvojem većih dijelova ili kompletnih projekta.

4.2.2. Razvojna agencija Zagreb - TPZ

Razvojna agencija Zagreb prvi je tehnološki park, poduzetnički inkubator za visoke tehnologije u Hrvatskoj osnovan 1994. godine u okviru koncerna KONČAR. 1998. godine prelazi u vlasništvo Grada Zagreba s ciljem da potiče poduzetništvo i privatnu inicijativu na području razvoja i visokih tehnologija u okviru Programa poticanja razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva u Gradu Zagrebu. 2007. godine Tehnološki park Zagreb postao je podružnica Zagrebačkog holdinga, 2008. godine postao je Razvojna Agencija Zagreb – TPZ.³⁶

Razvojna agencija Zagreb djeluje kroz tri odjela, a to su: Tehnološki park Zagreb, Plavi ured te Startup Factory.

Tehnološki park djeluje kao poduzetnički inkubator, s više od 1300 m² poslovnog prostora i pomaže malim poduzetnicima u realizaciji njihovih poduzetničkih inicijativa u početnoj fazi rasta i razvoja. Nakon petnaest godina rada, Tehnološki park Zagreb predstavlja najveću koncentraciju poduzetnika na području razvoja, inovacija i visokih tehnologija u Hrvatskoj.³⁷

³⁴Op. cit. pod 33

³⁵Centar kompetencije za obnovljive izvore energije, <http://ckoie.hr/o-nama/osnovna-ideja/>

³⁶ Tehnološki park Zagreb, <http://www.tehnopark.hr/O-nama/>

³⁷ Op. cit., pod 36

Ciljevi i zadaci Tehnološkog parka Zagreb:

- proširivanje proizvodnih i tehnoloških mogućnosti Grada Zagreba,
- privlačenje novih, modernih, visokih, čistih i profitabilnih tehnologija,
- privlačenje poduzetnih i sposobnih stručnjaka omogućujući im da realiziraju svoje poduzetničke ideje,
- pomoć inovatorima da postanu poduzetnici,
- ostvarivanje veze između znanosti, inovacija, poslovanja i tržišta i
- transfer znanja od razvojnih institucija do industrije, odnosno informacija neophodnih za razvoj i poduzetništvo.³⁸

Plavi ured odnosno Poduzetnički centar predstavlja poslovnu jedinicu Razvojne agencije Zagreb koja je dodirna točka i sjecište interesa kreatora gospodarske politike i potpornih mjera i korisnika tih politika i mjera. Grad Zagreb glavni je inicijator pokretanja Plavog ureda kao ideje pružanja besplatne pomoći zagrebačkim poduzetnicima i razvoja gospodarske infrastrukture grada Zagreba. Aktivnosti Plavog ureda podijeljene su u četiri skupine: edukacija, savjetovanje, programi potpore i promicanje poduzetničke kulture. Plavi ured pridonosi jačanju poduzetničke potporne infrastrukture na području Grada Zagreba, a to će doprinijeti kako daljnjem jačanju zagrebačkog obrtništva i poduzetništva tako i jačanju cjelokupnog gospodarstva. Ured je platforma i kanal za komunikaciju nadležnih institucija na državnoj i gradskoj razini sa zagrebačkim poduzetnicima. Glavni prioritet Plavog ureda je biti mjesto podrške gdje se komunikacijom i stručnim savjetima pruža podrška svima koji kreću u poslovni svijet. Plavi ured za ciljeve ima postavljeno podizati poduzetničke kompetencije, omogućiti i poboljšati pristup izvorima financiranja te jačati poduzetničku klimu i stvarati pozitivno poduzetničko okruženje.³⁹

Startup Factory Zagreb je predakceleracijski program pokrenut od strane Razvojne agencije Zagreb i Grada Zagreba u sklopu Tehnološkog parka Zagreb. To je prvi javno financirani „No Equity“ program odnosno program bez ulaska u vlasničku strukturu poslovnog subjekta ovakve vrste na području Grada Zagreba i šire. Primarni cilj pokretanja programa Startup Factory Zagreb je osnaživanje ekosustava koji potiče razvoj startup poduzetništva i izgradnja održivog i uključivog razvoja grada Zagreba kroz pametna rješenja. Pomoću programa nastoji

³⁸ Op. cit., pod 36

³⁹ Plavi ured – Zagreb za poduzetnike, <http://plaviured.hr/tvrtka/>

se olakšati poslovanje startup-ovima u fazi razvoja, širenje poslovanja na postojeća i nova tržišta, povećanje prihoda te kreiranje kvalitetnih i inovativnih proizvoda. Svrha programa je pomoći startup-u na putu k monetiziranju poslovne ideje te održivom poslovanju, rastu i razvoju. Ulaskom u program Startup Factory dobiva se financijska, ali i nefinancijska podrška koja uključuje pristup intenzivnom desetogodišnjem programu tijekom kojeg se steknu vještine i znanja potrebna za uspješno lansiranje vlastitog startup-a uz pomoć odabranih stručnjaka i mentora.⁴⁰

Jedan od uspješnih primjera tvrtki unutar Razvojne agencije Zagreb – TPZ je Centar za razvoj održivih tehnologija (CROTEH), osnovana 2015. godine kao razvojno projektantska tvrtka na području projektiranja, inženjeringa i razvoja tehnologija za obradu i energetsko iskorištavanje biorazgradivih materijala i otpada te komunalnih i industrijskih otpadnih voda. Čine je stručnjaci sa znanjem i iskustvom u radu na području zaštite okoliša u koje se ubraja vođenje projekata, izrade studija, vođenje akreditiranih laboratorija, projektiranja Centara za gospodarenje otpadom te projektiranja uređaja za pročišćavanje vode.⁴¹

CROTEH obuhvaća poslove vezane za projektiranje, one unutar poduzeća ali i one koje dolaze s vanjskim suradnicima. Isto tako poduzeće djeluje kao laboratoriji te je vezan za bio plin te biorazgradiv otpad. Provode se također i analize bioplinskog potencijala, organskih materijala te se vrši projektiranje po mjeri. Tvrtka u suradnji s partnerima trenutno razvija tehnologiju proizvodnje bioplina iz teško razgradivih otpadnih materijala industrije piva.

Poslovi:

- Projektiranje: Bioplinska postrojenja
Pružaju se inženjerske usluge tijekom svih faza projekata, od početne analize supstrata u vlastitom laboratoriju, preko razvoja i optimizacije anaerobnog procesa, do izgradnje postrojenja i njegovog puštanja u rad.
- Tehnologije obrade otpada
Stručnjaci CROTEH-a imaju višegodišnje iskustvo sudjelovanja na projektima gospodarenja otpadom.
- Tehnologije obrade otpadnih voda
Na području tehnologija obrade komunalnih i industrijskih otpadnih voda, CROTEH samostalno nudi usluge projektiranja uređaja za obradu industrijskih otpadnih voda.

⁴⁰ Startup Factory Zagreb, <http://startupfactory2017.tehnopark.hr/Sto-je-to-Startup-Factory-Zagreb/>

⁴¹ CROTEH, <http://www.croteh.eu/o-nama/>

- Vodoopskrba i odvodnja

Na području vodoopskrbe i odvodnje, tvrtka CROTEH je specijalizirana za projekte poboljšanja vodno-komunalne infrastrukture, u prvom redu za projekte razvoja vodoopskrbnih sustava i projekte izgradnje sustava odvodnje.⁴²

4.2.3. STEP RI znanstveno-tehnologijski park Sveučilišta u Rijeci

Step RI znanstveno-tehnologijski park Sveučilišta u Rijeci je poduzetnička potporna institucija koju je 2008. godine osnovalo Sveučilište u Rijeci uz podršku Poslovno-inovacijske agencije Republike Hrvatske – BICRO kroz program razvoja tehnologijske infrastrukture – TEHCRO. Svrha osnivanja znanstveno-tehnologijskog parka jest želja i namjera riječkog Sveučilišta i partnera da se kroz sinergiju znanstvenih, tehnologijskih i poduzetničkih potencijala Sveučilišta i regije potiču razvoj znanosti i poduzetništva te stvore nova znanja i vrijednosti koja će doprinijeti bržem razvoju regije i zemlje.⁴³

Glavni ciljevi:

- Zaštita intelektualnog vlasništva
- licencira nova tehnologija u postojeće regionalne, nacionalne i međunarodne tvrtke, i
- ostvarivanje kontakta putem mreža i networking-a s partnerima na nacionalnoj i internacionalnoj razini

Tehnološki inovacijski centar Rijeka vodi brigu o svim kandidatima, članovima, brigu o infrastrukturi, brigu o stručnosti i profesionalnosti, poslovnom planiranju, istraživanju tržišta, financijskom posredovanju, pristup posebnoj opremi i laboratorijima, networking, mentoring, savjetovanje za razvoj novih proizvoda, obučavanje u rukovođenju, projektni menadžment, racionalizacija proizvodnje i fleksibilna organizacija i dr.⁴⁴

Infobip je globalna IT tvrtka koja je započela kao start-up projekt 2002. godine te se do danas razvila u jednog od svjetskih lidera u pružanju mobilnih usluga. Infobip d.o.o. osnovan je 2006. godine te je prva hrvatska tvrtka iz ICT sektora specijalizirana za interoperabilnost

⁴² Op. cit., pod 41

⁴³ STEP RI znanstveno-tehnologijski park Sveučilišta u Rijeci, <http://www.step.uniri.hr/o-nama/>

⁴⁴ Op. cit., pod 43

dostave SMS poruka, dostavljanje i naplatu SMS komunikacije u velikim količinama, pružajući usluge u preko 150 zemalja. Djelatnici Infobipa su iskusni, dinamični individualci koji dijele strast za tehnologijom i prate suvremene informatičke tehnologije te se kontinuirano usavršavaju i napreduju.

Infobip proizvodi ICT sustave za telekomunikacijske operatere, a posebno se ističe u segmentu sustava za slanje SMS i MMS poruka. Naime, kompanija je jedan od svega nekoliko svjetskih proizvođača koji su ponudili takva rješenja u “cloudu”, čime se korisnicima omogućuje da sve podatke iz jednog uređaja slobodno koriste na drugim povezanim uređajima. Brend je nazvan Mobile Services Cloud.⁴⁵

U Infobipu ističu da je Sustav Mobile Services Cloud tehnološki nezavisan što olakšava integraciju u sve složenija tehnološka okruženja na kojima operateri grade svoje mreže. Prema podacima kompanije Infobip gotovo 100 posto prihoda ostvaruje od izvoza. Tvrtka je, između ostalog, razvila softversku platformu za elektroničke transakcije koja omogućuje povezivanje tvrtki s njezinim korisnicima preko usluga mobilnih operatera kao što su SMS i MMS.

⁴⁵ Infobip, <https://www.infobip.com/en/about>

5. ODABRANA OBILJEŽJA PODUZETNIŠTVA ISTARSKE ŽUPANIJE

5.1. Gospodarstvo Istarske županije

Istarska županija zauzima 2.820 km² površine istarskog poluotoka. Broj stanovnika Istarske županije, prema popisu iz 2011. godine, iznosi 208.055, odnosno 4,65% ukupnog stanovništva Hrvatske.⁴⁶

Gospodarstvo Istarske županije vrlo je raznoliko. Uz turizam, županija ima razvijenu prerađivačku industriju, građevinarstvo, trgovinu, morsko ribarstvo i uzgoj ribe, poljoprivredu i transport. Po broju gospodarskih subjekata i prema financijskim pokazateljima poslovanja prednjače djelatnosti: prerađivačka industrija, turizam i trgovina.

Sektor industrije ima razvijenu brodogradnju, proizvodnju građevinskog materijala (vapno, cement, cigla, kamen), duhanskih proizvoda, namještaja, električnih strojeva i uređaja, dijelova za automobilsku industriju, stakla, obradu metala, plastike, drva, tekstila i proizvodnje hrane. Također se velika pažnja posvećuje revitalizaciji poljoprivrede odnosno vinogradarstvu, maslinarstvu i sustavu ekološke proizvodnje hrane.

Istarska županija provodi sustavnu izgradnju poduzetničke infrastrukture putem programa sufinanciranja, poticajnog kreditiranja, osnivanja potpornih institucija, izgradnje i opremanja poslovnih zona, promocije i edukacije.

Prosječni BDP po stanovniku u Istarskoj županiji je u rastu, a prema posljednjim podacima, za 2014. godinu iznosi 12.837 eura, dok broj registriranih poduzetnika za 2016. godinu iznosi 19.247.⁴⁷

Strateški zemljopisni položaj i dobra prometna povezanost između Europe i Mediterana, očuvanost prirodnih bogatstava, stabilnost regionalne politike i suradnja sa mnogim regijama u inozemstvu, čine Istru primamljivom destinacijom za strana ulaganja. Raznoliko i stabilno

⁴⁶ Istarska županija, <https://www.istra-istria.hr/index.php?id=14>

⁴⁷ Op. cit., pod 46

gospodarstvo, razvijena poduzetnička infrastruktura te industrijska tradicija čine Istru jednom od najrazvijenijih županija u Hrvatskoj.

Kao bitan element razvoja gospodarstva važno je spomenuti i kvalitetnu prometnu infrastrukturu uvjetovanu međunarodnom razmjenom, te posebno razvojem turizma, kao jednog od oslonaca razvoja Istarske županije. Iako se najviše ulaže u cestovni promet, posljednjih godina sve više se ulaže u održavanje i izgradnju lučke infrastrukture, što doprinosi povećanju pomorskog prometa. Zračni promet također ima sve preduvjete za značajniji udio u ukupnoj prometnoj infrastrukturi.

Istarska županija je, nakon Grada Zagreba i Varaždinske županije, treća najkonkurentnija županija u Hrvatskoj. Istarska županija kontinuirano jača lokalne sposobnosti za sudjelovanje u upravljanju razvojem na svojem području i u široj regiji. Regionalnu konkurentnost se trudi osnažiti kroz koncept suradnje i umrežavanja lokalne i regionalne samouprave i uprave, kao i civilnog društva u promišljanju razvoja, rješavanju regionalnih razvojnih problema i jačanju regionalne konkurentnosti.

Tablica 3. Regionalni indeks konkurentnosti Istarske županije

	Regionalni indeks konkurentnosti		
Godine	2007	2010	2013
Rang konkurentnosti	3	3	3
Rang kvalitete poslovnog okruženja	3	7	9
Rang kvalitete poslovnog sektora	3	5	1

Izvor: Nacionalno Vijeće za Konkurentnost, www.konkurentnost.hr/lgs.axd?t=16&id=135

5.2. Poduzetnički inkubatori u Istri

Na području Istarske Županije trenutno djeluje nekoliko poduzetničkih inkubatora i to u Puli, Rovinju, Labinu i Poreču.

Istarska razvojna agencija (IDA), osnovana 1999. godine kao operativno tijelo za provedbu razvojnih programa Istarske županije, odnosno Konzorcija za razvoj „Istra 21“ razvila je tehnološki inkubator koji djeluje kao poduzetnički inkubator te je njegov rad usmjeren na pružanje malim poduzetnicima u realizaciji njihovih poduzetničkih inicijativa u početnoj fazi rasta i razvoja. Poduzetnički inkubator nazvan je „Izazov“ te je pokrenut s ciljem da potiče poduzetništvo i da olakša pokretanje vlastitog posla. Mladim školovanim ljudima koji tek pokreću posao kroz ovaj se projekt osigurava prvi poslovni prostor i savjetodavna pomoć, a pruža im se i mogućnost financiranja putem djelovanja jamstvenog fonda. Postupak je zamišljen tako da se novoosnovanim tvrtkama putem natječaja dodjeljuje poslovni prostor koji potom subvencionirano mogu koristiti od šest mjeseci do maksimalno tri godine. Posebna pogodnost je to što se zakup ne plaća prva tri mjeseca, tijekom preostalih devet mjeseci plaća se 25 posto, druge godine 50 posto, a treće 75 posto utvrđenog iznosa. Ugovor za korištenje prostora poduzetničkog inkubatora sklapa se za period do maksimalno tri godine.⁴⁸

Istarska razvojna agencija tehnološki je inkubator osnovala kroz provedbu projekta Adriatic Cluster Club. Glavni cilj tehnološkog inkubatora svakako je inovativno istraživanje i razvoj gospodarstva Istarske županije. Ono pruža inovacije i razvoj poduzeća u Istarskoj županiji. Postoje ciljevi tehnološkog inkubatora a oni su:

- uspostava inkubacijskog centra za tehnološki inovativna start-up poduzeća
- uspostava mehanizama za unapređenje postojećih tehnološko inovativnih poduzeća
- pružanje servisa poduzetnicima u inkubatoru u obliku tehničke, savjetodavne podrške (consulting, treninzi zaposlenika, marketing, Internet portal)
- poboljšanje transfera znanja sa sveučilišta u gospodarske subjekte
- identifikacija tehnološko inovativnih projekata i motivacija za pokretanje inkubacijskog procesa

⁴⁸Istarska razvojna agencija, <http://www.ida.hr/index.php?id=32>

- olakšano financiranje preko jamstvenog fonda IDA-e.⁴⁹

Uz prethodno spomenuti tehnološki inkubator, u Puli djeluje i Studentski poduzetnički inkubator (SPIN) otvoren pri Fakultetu ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“ Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli.

SPIN omogućava studentima – poduzetnicima pomoć na putu ostvarenja njihovih ideja, od oblikovanja poslovnog prijedloga i poslovnog plana, predstavljanje potencijalnim partnerima i ulagačima, do pokretanja poduzetničkog poduhvata i trenutka osamostaljenja. Korisnici SPIN-a imaju pravo na razne usluge poput korištenja prostora, opreme i inventara, korištenja printera, knjižnice te pristup bazama podataka.⁵⁰

Uz Studentski poduzetnički inkubator (SPIN) pokrenut je i Međunarodni virtualni inkubator u suradnji s partnerima iz „College of Management Academic Studies“ (COMAS) iz izraelskog grada Rishon LeTziona koji će pružati studentima i njihovim mentorima širom svijeta da razvijaju svoje poduzetničke, inovativne ideje i projekte.⁵¹

Poduzetnički inkubator Rovinj osnovan je 2004. godine i posluje u sklopu gradske tvrtke Rubini d.o.o.. Osnovan je s ciljem poticaja poduzetništva Grada Rovinja, koji je osigurao poslovni prostor u ulici A. Ferri 37a i time je povećan temeljni kapital društva za 1.105.000 kn. Prostor je bivše skladište ukupne površine 220 m² i 70m² dvorišnog prostora.

Investicija se odvija u 2 faze:

I faza

- uređeno je prizemlje sa 4 poslovna prostora sa pripadajućim poslovnim prostorima te centralno stepenište koje povezuje prostor sa budućom nadogradnjom. Poslovni prostori su međusobno neovisni.

II faza

- Po objavi Natječaja za dodjelu poslovnog prostora u Poduzetničkom inkubatoru i odabira korisnika od strane Povjerenstva za gospodarstvo, imenovanog od strane gradskog poglavarstva krajem 2004. godine dodijeljeni su poslovni prostori prvim korisnicima. Za dodjelu poslovnog prostora može se kandidirati poduzetnik početnik

⁴⁹ Metris, <http://www.centarmetris.hr/index.php?id=28>

⁵⁰ Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“, <http://fet.unipu.hr/fet/za-studente/spin>

⁵¹ Glas Istre, <http://www.glasistre.hr/pula/studenti-medunarodnim-virtualnim-inkubatorom>

ili obrtnik u uhodavanju do 2 godine, a period korištenja poslovnog prostora je 4 godine. Prva godina je probna godina i najamnina se ne plaća, a slijedeće godine najamnina je 30 %, pa u trećoj godini najamnina je 60 % i četvrte godine plaća se puna cijena najmnine (100 %), a sve prema Odluci o najmu poslovnih prostora Grada Rovinja za tu poslovnu zonu.⁵²

Poduzetnički inkubator Labin

Zajedno sa Ministarstvom gospodarstva i Istarskom županijom 1998. godine Grad Labin je prenamjenio prostor Samačkog hotela Kature (do tada u vlasništvu Istarskih ugljenokopa Raša korišten za smještaj rudara samaca) u Poduzetnički inkubator. Ukupna vrijednost adaptacije i rekonstrukcije zgrade iznosila je nešto više od dva milijuna kuna. Inkubator se nalazi na 1.150 m² dok su prostori od 9 m² do 203,55 m². Prva godina se ne plaća, a dovoljan je samo online obrazac. Danas broji 80 zaposlenih.

Poduzetnički inkubator Poreč

Izgrađen sa 75% sufinanciranja od strane Ministarstva poduzetništva i obrta. Investicija je vrijedna 879 tisuća kuna. 200 četvornih metara površine adaptirala je i opremila tvrtka Croming iz Pitomače. U njemu su se smjestili mali poduzetnici i početnici sa djelatnošću u informacijsko-komunikacijskim tehnologijama i kreativni gospodarski sektor. U njega se može smjestiti 6 do 9 poduzeća. U zgradi se osim ureda nalaze i zajednička višenamjenska dvorana za konferencije i druženja, recepcija i sanitarni čvor.⁵³

⁵²Grad Rovinj, <http://www.rovinj.hr/rovinj/gospodarstvo/poticanje-poduzetnistva/poduzetnicki-inkubator>

⁵³ Poreč, <http://www.parentium.com/prva.asp?clanak=49127>

5.3. Poduzetničke zone Istarske županije

Poduzetničke zone Istarske županije rasprostranjene su pretežito na zapadnoj obali.

Tablica 4. Poduzetničke zone Istarske županije

Općina/Grad	Naziv zone	Površina zemljišta (ha)	Kom. opremljenost	Prometna povezanost
Grad Novigrad	PODUZETNIČKA ZONA VIDAL	10	DA	CESTA, AUTOCESTA
Grad Poreč	ZONA BUIĆI - ŽBANDAJ	70	NE	AUTOCESTA, MORSKA LUKA
Grad Rovinj	ZONA GRIPOLE - SPINE	60	DJELOMIČNO	MORSKA LUKA, ŽELJEZNICA, AUTOCESTA
Grad Buzet	PODUZETNIČKA ZONA MAŽINJICA	30	DJELOMIČNO	CESTA
Grad Labin	PODUZETNIČKA ZONA VINEŽ	20	DA	CESTA
Grad Pazin	PODUZETNIČKA ZONA CIBURI	25	DJELOMIČNO	CESTA, ŽELJEZNICA
Grad Vodnjan	POSLOVNI PARK TISON	396	DA	CESTA

Izvor: Istarska razvojna agencija, <http://www.ida.hr>

Istraživanjem potreba istarskih poduzetnika, te analizom kreditnih zahtjeva u današnjoj realizaciji kreditnih linija, tijekom čega ja analizirano više od 1.800 poduzetničkih projekata, utvrđena je potreba za poslovnim prostorom. Istarska razvojna agencija je u suradnji s Istarskom županijom utvrdila smjernice razvoja poslovnih zona i industrijskih parkova u Istarskoj županiji. Gradovi i općine kao i Istarska županija u godišnjim proračunima izdvajaju značajna sredstva za izgradnju infrastrukture u zonama. Obzirom da se radi o velikim ulaganjima organiziran je Projekt izgradnje poduzetničkih zona u jedinicama lokalne i

područne (regionalne) samouprave. Poduzetničke zone u Istarskoj županiji udovoljavaju svim zadanim ciljevima propisanim od Vlade Republike Hrvatske. Sve poduzetničke zone nalaze se u blizini većih naselja. Poslovne aktivnosti u zonama su pretežito proizvodnog karaktera, usmjerene izvozu, odnosno supstituciji uvoza. S ciljem bržeg i fleksibilnijeg razvoja malog i srednjeg poduzetništva, ali i poduzetničke infrastrukture u Istarskoj županiji, 2002. godine izrađen je i prihvaćen Dugoročni program poticanja i razvoja poduzetničkih zona.⁵⁴

⁵⁴ Istarska županija.: Program razvoja poduzetničkih zona 2010. – 2014. Godine. Pula, 2013., str. 40, www.ida.hr

6. ODABRANA OBILJEŽJA PODUZETNIŠTVA VARAŽDINSKE ŽUPANIJE

6.1. Gospodarstvo Varaždinske županije

Varaždinska županija prostire se na 1 261 km², gdje živi 184 769 stanovnika, odnosno 150 st/km².

Varaždinska županija je nekada temeljila svoje gospodarstvo na poljoprivredi, proizvodnji i prerađivačkoj industriji dok danas prevladavaju prehrambena industrija, proizvodnja tekstila, prerada drva i proizvodnja namještaja, metalna industrija, a razvijaju se i nove poput: informacijskih i komunikacijskih tehnologija, logističkih i poslovnih usluga, reciklaže i alternativne energije, te biotehnologije. Ono što karakterizira županiju su svakako dobar prometni smještaj, te jaka industrija.

U Varaždinskoj županiji, 2016. godine, zabilježen je broj poduzetnika od 3.488 ⁵⁵, dok BDP po stanovniku u kontinentalnoj Hrvatskoj za 2014. godinu iznosi 10. 324 eura.⁵⁶

Varaždinska županija je orijentirana izvozu, prvenstveno prerađivačke industrije. Termalna voda je jedan od značajnijih resursa a sve više se razvija i lovni turizam. Županija se može ponositi podosta obrazovanom snagom, te ono što je karakterizira svakako je znanje i konkurentnost te ulaganje u moderne tehnologije. Znatno je prisutna klasterizacija tj. povezivanje poduzeća unutar i između srodnih gospodarskih grana, te intenzivna suradnja znanstvenih i istraživačkih institucija, kao i visokoškolskih ustanova s gospodarstvom, otvaranja inkubatora, poduzetničkih centara i ostalih oblika tehnološke infrastrukture potrebne za razvoj poduzetništva.

Prema regionalnom indeksu konkurentnosti možemo zaključiti da iako rang konkurentnosti Varaždinske županije kroz godine varira, zbog dobrog poslovnog okruženja, razvijenosti poslovne infrastrukture i poduzetništva, Varaždinska županija uspijeva se održavati na drugom mjestu odmah nakon Grada Zagreba.

⁵⁵ Fina, <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=10881&sec=1719>

⁵⁶ Državni zavod za statistiku, <https://geostat.dzs.hr/>

Tablica 5. Regionalni indeks konkurentnosti Varaždinske županije

	Regionalni indeks konkurentnosti		
Godine	2007	2010	2013
Rang konkurentnosti	4	1	2
Rang kvalitete poslovnog okruženja	4	1	1
Rang kvalitete poslovnog sektora	4	1	2

Izvor: Nacionalno Vijeće za Konkurentnost, www.konkurentnost.hr/lgs.axd?t=16&id=135

6.2. Tehnološki park i poduzetnički inkubator

U Varaždinskoj županiji inkubator i tehnološki park se nalaze na istoj lokaciji, odnosno čine cjelinu. Tehnološki park Varaždin je poduzeće vezano za sva start-up poduzeća, vezano za gospodarstvo, učilišta, vezano za inovacije, znanja, konkurenciju.

Ono što nudi je:

- uspostavu mehanizma za unapređenje postojećih tehnološki inovativnih poduzeća
- poboljšanje transfera znanja s učilišta i razvojnih centara u gospodarstvo,
- umrežavanje poduzeća, obrazovnih institucija, razvojnih agencija i inovativnih pojedinaca, te promjenu percepcije prema inovativnosti kao temelju novog gospodarstva.

Tehnološki park Varaždin tržištu nudi uslugu pripreme i provođenja projekata financiranih iz domaćih i EU fondova, kao i izradu poslovnih planova, investicijskih studija, te pružanje konzultantskih usluga ključnih za komercijalizaciju proizvoda i usluga. Kroz suradnju i proaktivnost kreiramo poticajno i kreativno okruženje za rast i razvoj naših stanara, te poduzeća u okruženju. Misija je povezivanje dionika, poticanje transfera znanja i tehnologije, podrška razvoju kreativnosti i talenata u svrhu ubrzanog tehnološkog razvoja i komercijalizacije inovacija. Ciljevi su:

- povećati broj radnih mjesta, prihode i investicije u nove i postojeće inovativne tvrtke
- sustavno unaprjeđivati poduzetnički eko sustav za tehnološki inovativne tvrtke

- pokrenuti razvoj industrije poticanjem suradnje i umreženosti gospodarstva, akademske zajednice, poduzeća, obrazovnih institucija, razvojnih agencija i inovativnih pojedinaca
- privlačiti i zadržavati studente i inovativne pojedince u tehnološki inovativno poduzetništvo
- promjena percepcije prema inovativnosti kao temelj novog gospodarstva.

Poduzetnički inkubator Lucera

Lucera je novi poduzetnički inkubator, realiziran sredstvima Ministarstva poduzetništva i obrta te Grada Ludbrega, u Varaždinskoj županiji. Proces inkubacije u poduzetničkom inkubatoru traje max. 5 godina nakon čega poduzetnik izlazi iz inkubatora, a njegovo mjesto zauzima novi poduzetnik početnik. U sklopu Poduzetničkog inkubatora nalazi se co-working prostor čiji je cilj umrežavanje potencijalnih i postojećih poduzetnika te poticanje zajedničke suradnje i međusobne povezanosti tvrtki i pojedinaca. U co-working prostoru na raspolaganje će dobiti stol, stolice, besplatan brzi Internet i prema potrebi projektor.⁵⁷

6.3. Poduzetničke zone Varaždinske županije

U značajnije zone Varaždinske županije spadaju poduzetnička zona Varaždin, Jalkovec, Novi Marof, Jalžabet i Kneginec. Poduzetničke zone Varaždinske županije poprilično su dobro infrastrukturno opremljene. Navedene zone smatraju se ključnima za svako ulaganje. Poduzetnička Zona Kneginec namijenjena je uslužnom sektoru, te sukladno tome zadovoljava uvjete kao što su: infrastruktura, cijena zemljišta, postojeći investitori, planirano javno parkiralište, prometna povezanost, postavljena signalizacija, te izgrađene biciklističke staze. Poduzetnička zona Jalžabet zadovoljava kriterije za logistički centar, dok je u poduzetničkoj zoni Lepoglava planiran istovarni centar.

U sklopu sektorske analize gospodarstva Varaždinske županije pokrenut je postupak izrade analize po sektorima za svaku pojedinu zonu. Projektom specijalizacije regije stvorit će se

⁵⁷ Lucera, <http://lucera.hr/>

mikrolokacije koje će se razvijati sukladno tržištu rada, komparativnim prednostima, strateškim dokumentima, te potrebama razvoja gospodarstva.⁵⁸

Tablica 6. Poduzetničke zone Varaždinske županije

Općina/Grad	Naziv zone	Površina zemljišta (ha)	Kom. opremljenost	Prometna povezanost
Jalkovec	ZONA MALOG PODUZETNIŠTVA	17	DA	DRŽAVNA CESTA, ŽELJEZNIČKA PRUGA
Novi Marof	POSLOVNA ZONA NOVI MAROF	27	NE	AUTOCESTA, DRŽAVNA CESTA
Varaždin	SLOBODNA ZONA VARAŽDIN	60	DA	DRŽAVNA CESTA, AUTOCESTA
Trnovec Bartolovečki	PODUZETNIČKA ZONA TRNOVEC	30	DA	DRŽAVNA CESTA, AUTOCESTA
Jalžabet	POSLOVNA ZONA JALŽABET	140	DJELOMIČNO	DRŽAVNA CESTA, AUTOCESTA
Knežinec	PODUZETNIČKA ZONA KNEGINEC	167	DJELOMIČNO	DRŽAVNA CESTA, AUTOCESTA

Izvor: Agencija za razvoj Varaždinske županije, www.azra.hr

⁵⁸Agencija za razvoj Varaždinske županije, www.azra.hr

7. USPOREDBA ISTARSKE I VARAŽDINSKE ŽUPANIJE PREMA ELEMENTIMA REGIONALNOG INDEKSA KONKURENTNOSTI

Regionalni indeks konkurentnosti temelji se na definiciji konkurentnosti koju koristi Svjetski gospodarski forum: konkurentnost je skup institucija, politika i faktora koji određuju razinu produktivnosti u nekoj zemlji i na definiciji EU-a prema kojoj je regionalna konkurentnost sposobnost kreiranja atraktivnog i održivog okruženja za poslovanje i življenje. Razina produktivnosti omogućava procjenu kvalitete poslovnog sektora i poslovnog okruženja o kojoj ovisi i razina povrata na ulaganja, strukturirajući faktore o kojima ovisi produktivnost (konkurentnost) na temeljne faktore (institucije, infrastruktura, makroekonomsko okruženje, zdravstvo i osnovno obrazovanje), faktore koji određuju efikasnost (srednje i visoko obrazovanje, efikasnost tržišta roba i rada, razvijenost financijskog tržišta i tehnološka spremnost) i inovacijske faktore.⁵⁹

Tablica 7. Konkurentnost Istarske i Varaždinske županije 2013. godine

Županija	Ukupni rang konkurentnosti	Poslovno okruženje	Poslovni sektor	Statistički rang	Perceptivni rang
Istarska	3	9	1	2	11
Varaždinska	2	1	2	7	1

Izvor: Nacionalno vijeće za konkurentnost, Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013, str. 23, www.konkurentnost.hr

Nakon što smo pobliže upoznali odabrane županije u prijašnjim poglavljima, u ovom poglavlju usporedit ćemo ih kroz njihovu razvijenost i konkurentnost. Prema regionalnom indeksu konkurentnosti iz 2013. godine možemo reći kako Varaždinska županija zauzima drugu poziciju, odmah iza grada Zagreba, koji zauzima vodeću poziciju, što je bolje u odnosu na Istarsku županiju koja je slijedi na trećem mjestu. U usporedbi konkurentnosti županija od 2010. do 2013. godine, što je vidljivo iz Tablice 3. i Tablice 5., možemo vidjeti kako je

⁵⁹ Nacionalno vijeće za konkurentnost, Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013, str. 13, www.konkurentnost.hr

Istarska županija neprekidno na trećem mjestu po konkurentnosti, dok se Varaždinska županija sa prvog mjesta spustila na drugo mjesto. Iz tih promjena u konkurentnosti možemo zaključiti da se do promjena dolazi sporo, a za to postoji više razloga jer se u kratkom roku ne može razviti djelotvorne klastere, osigurati dobro opremljene poduzetničke zone ili izgraditi organiziranu i poduzetnu lokalnu upravu.

Kako krećemo u detaljniju analizu konkurentnosti možemo vidjeti kako su županije različito rangirane kroz različite pokazatelje. Prema tome, rang poslovnog okruženja Istarsku županiju postavlja na deveto mjesto, a Varaždinsku na prvo mjesto, dok prema rang u poslovnog sektora Istarska županija zauzima vodeću poziciju, a Varaždinska županija je slijedi na drugom mjestu. Statistički i perceptivni rang također rangira županije na različite pozicije, pa je tako Istarska županija prema statističkom rang druga, a prema perceptivnom rang jedanaesta, dok je Varaždinska županija prema statističkom rang sedma, a prema perceptivnom rang prva, iz čega je vidljivo kako obje županije odskaku u različitim rangovima.

Za usporedbu statističkih pokazatelja odabrao sam poslovnu infrastrukturu i razvijenost poduzetništva. Prema rang u poslovne infrastrukture Istarska županija zauzima deveto mjesto u odnosu na Varaždinsku koja se nalazi na šestom mjestu, dok prema rang u razvijenosti poduzetništva, Istarska županija zauzima vodeće odnosno prvo mjesto, a Varaždinska županija šesto mjesto.

Za razliku od ukupnog ranga konkurentnosti, kod statističkih odnosno „čvrstih“ indikatora koji kroz različite pokazatelje rangiraju odabrane županije na različita mjesta, ne možemo neku županiju postaviti kao vodeću. Tako kod indikatora poslovne infrastrukture, kroz različite pokazatelje, bolje pozicije zauzima Varaždinska županija.

Tablica 8. Indikator poslovne infrastrukture

Poslovna infrastruktura	Istarska	Varaždinska
Broj poduzetničkih zona per capita	6	5
Cijena vode i odvodnje	18	16
Komunalne naknade za poslovni objekt	20	8
Cijena stanova u županijskom središtu po m²	15	11
Udaljenost aerodroma	10	9

Izvor: Nacionalno vijeće za konkurentnost, Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013, str. 56., 120., www.konkurentnost.hr

Kod indikatora razvijenosti poduzetništva, kroz većinu pokazatelja, na boljoj poziciji nalazi se Istarska županija. Tako je kod pokazatelja „obrt i slobodna zanimanja per capita“ Istarska županija na prvom mjestu dok se Varaždinska županija nalazi tek na jedanaestom mjestu, a kod pokazatelja „ukupni prihod MSP, stanje imovine MSP“ potpuno je obrnuta situacija jer se Istarska županija nalazi na sedamnaestom mjestu, a Varaždinska na sedmom mjestu.

Tablica 9. Indikator razvijenosti poduzetništva

Razvijenost poduzetništva	Istarska	Varaždinska
Obrt i slobodna zanimanja per capita	1	11
Broj zaposlenih MSP per capita	3	5
(Dobit razdoblja – gubitak razdoblja) MSP/ukupni prihod	9	3
Ukupni prihodi MSP/stanje imovine MSP	17	7
Bruto dodana vrijednost po zaposlenom u industriji	3	12

Izvor: Nacionalno vijeće za konkurentnost, Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013, str. 57., 121., www.konkurentnost.hr

Drugu skupinu pokazatelja predstavljaju anketni odnosno perceptivni indikatori regionalne konkurentnosti, te smo za usporedbu razine razvijenosti županija odabrali tri perceptivna indikatora, a to su indikator lokalne uprave, tehnologije i inovativnosti, te indikator klasteri.

Tablica 10. Indikator lokalne uprave

Lokalna uprava	Istarska	Varaždinska
Povjerenje javnosti u financijsko poštenje političara u županiji	1	2
Nepristranost i nepotkupljivost javnih dužnosnika	20	3
Utjecaj korupcije na poslovanje poduzeća u županiji	4	10
Kvaliteta usluga lokalne uprave poduzetnicima	5	1
Komunikacija i suradnja lokalne samouprave i poduzetnika	8	1

Izvor: Nacionalno vijeće za konkurentnost, Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013, str. 56., 120., www.konkurentnost.hr

Prema skupini pokazatelja „lokalna uprava“ možemo vidjeti kako je Varaždinska županija prema većini pokazatelja bolje rangirana od Istarske županije, a iznimku čini pokazatelj „povjerenje javnosti u financijsko poštenje političara u županiji“ i „utjecaj korupcije na poslovanje poduzeća u županiji“ gdje je bolje rangirana Istarska županija.

Tablica 11. Indikator tehnologije i inovativnost

Tehnologija i inovativnost	Istarska	Varaždinska
Tehnološki razvoj temeljem vlastitih istraživanja	17	2
Korištenje sofisticirane proizvodne tehnologije	11	1
Zastupljenost proizvodnje više dodane vrijednosti	10	1
Samostalnost poduzeća u kreiranju ukupnog izvoznog proizvoda (dizajn, marketing)	17	4
Ulaganje poduzeća u istraživanja i razvoj	3	1

Izvor: Nacionalno vijeće za konkurentnost, Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013, str. 57., 121., www.konkurentnost.hr

Prema indikatoru tehnologija i inovativnost vidimo kako je Varaždinska županija razvijenija od Istarske. Ako gledamo detaljnije, Varaždinska županija najlošije je rangirana kod pokazatelja „samostalnost poduzeća u kreiranju ukupnog izvoznog proizvoda“, a kod ostalih pokazatelja nalazi se na prvom mjestu. Istarska županija najbolje je rangirana prema pokazatelju „ulaganje poduzeća u istraživanja i razvoj“, dok je prema pokazateljima „tehnološki razvoj temeljem vlastitih istraživanja“, te „samostalnost poduzeća u kreiranju ukupnog izvoznog proizvoda“, najlošija.

Tablica 12. Indikator klasteri

Klasteri	Istarska	Varaždinska
Razvijenost i raširenost proizvodnih klastera	1	3
Dostupnost materijala, opreme i usluga na lokalnom tržištu	6	8
Efikasnost i kvaliteta lokalnih dobavljača	19	5
Lokalna dostupnost usluga istraživanja i obrazovanja	8	4
Suradnja poduzetnika sa sveučilištima i institutima	6	1

Izvor: Nacionalno vijeće za konkurentnost, Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013, str. 57., 121., www.konkurentnost.hr

Kod pokazatelja „klasteri“ Istarska županija najbolja je prema razvijenosti i raširenosti proizvodnih klastera, a Varaždinska županija najbolja je prema suradnji poduzetnika sa sveučilištima i institutima. Također možemo vidjeti kako je prema efikasnosti i kvaliteti lokalnih dobavljača, Istarska županija najlošije rangirana, dok je Varaždinska županija najlošije rangirana prema dostupnosti materijala, opreme i usluga na lokalnom tržištu.

Promatrajući razne indikatore konkurentnosti možemo vidjeti kako obje županije imaju dobru poziciju, iako ih ponekad pojedini indikatori lošije rangiraju. Također možemo zaključiti da su Istarska i Varaždinska županija među najrazvijenijim županijama što nam pokazuje ukupan rang konkurentnosti gdje Varaždinska županija, na drugom mjestu, prati grad Zagreb koji je glavni pokretač gospodarstva, dok se Istarska županija čiji su pokretači turizam, brodogradnja i građevinarstvo, nalazi na trećem mjestu.

8. ZAKLJUČAK

Ovaj završni rad analizira poduzetničku infrastrukturu u Republici Hrvatskoj, konkretno poduzetničke inkubatore, tehnološke parkove, te poduzetničke zone. Poduzetnička infrastruktura je danas veoma bitan element gospodarskog razvoja, kako na lokalnoj tako i na globalnoj razini, s obzirom na to da može pomoći u podizanju konkurentnosti na međunarodnom tržištu.

Promatrajući odabrane županije, indikatore konkurentnosti, te ukupan rang županija možemo zaključiti kako obje županije, Istarska i Varaždinska, nakon Grada Zagreba koji je vodeći grad kada promatramo konkurentnost, daju primjer kako bi se i ostale županije trebale razvijati, odnosno poboljšati svoju konkurentnost. U kontinentalnoj regiji, prema konkurentnosti, vodeći je Grad Zagreb, te ga slijedi Varaždinska Županija na drugom mjestu, ali kontinentalna regija još uvijek ima mnogo županija koje su nerazvijene pa to ruši njen ukupan rang konkurentnosti. U primorskoj regiji glavni pokretač njenih županija su turizam, brodogradnja i građevinarstvo, pa je tako Istarska županija u ukupnom rangi konkurentnosti pozicionirana na trećem mjestu, te kao i kod kontinentalne regije, ostale županije iz primorske regije trebale bi se više razvijati zbog povećanja ukupne konkurentnosti cijele zemlje.

Važnost poduzetničke infrastrukture ogledava se i u sprječavanju odlaska visokoobrazovanih mladih ljudi u inozemstvo, na način da će osobe poduzetničkog duha imati više interesa upustiti se u poduzetničku aktivnost ako znaju da postoji suradnja države, odnosno da imaju potporu u infrastrukturi te da se stvaraju odgovarajući uvjeti odnosno poželjna poduzetnička klima. Poduzetničke zone trebale bi privlačiti strane investitore te bi se na taj način pridonijelo poticanju razvoja određenih područja. Tehnološki parkovi s druge strane doprinose razvoju novih tehnologija i znanja, te potiču rast kvalitete obrazovanja. Poduzetnička infrastruktura omogućava razvoj malih i srednjih poduzeća, te utječe na razvoj poduzetništva na lokalnoj i regionalnoj razini što također pomaže u razvoju cjelokupnog gospodarstva. Dobra poduzetnička infrastruktura povećava broj gospodarskih subjekata, povećava njihovu efikasnost i konkurentnost, povećava zaposlenost, povećava udio proizvodnje u ukupnom gospodarstvu, te na taj način može pridonijeti prestrukturiranju cjelokupnog gospodarstva.

LITERATURA

Knjige:

1. Buble M., i Kružić, D.: Poduzetništvo, Školska knjiga, Zagreb, 2006.
2. Cingula, M.: Poduzetništvo, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb, 2005.
3. Dračić, I.: Poslovanje poduzeća i poduzetničko okruženje., ACT Printlab d.o.o., Varaždin, 2012.
4. Gorupić, D.: Poduzeće, postanak i razvoj poduzeća i poduzetništva, Informator, Zagreb, 1990.
5. Kolaković, M.: Poduzetništvo u ekonomiji znanja, Sinergija, Zagreb, 2006.
6. Škrtić, M.: Poduzetništvo, Sinergija, Zagreb, 2006.

Časopisi:

1. Zekić, Z., Bukovac, B.: Tehnološki parkovi, agensi poduzetničkog razvoja Hrvatskog gospodarstva., Ekonomska misao i praksa, br. 1 (2008)., str. 105 do 116

Ostali izvori:

1. Agencija za razvoj Varaždinske županije, www.azra.hr
2. Centar kompetencije za obnovljive izvore energije, <http://ckoie.hr/o-nama/osnovna-ideja/>
3. CROTEH, <http://www.croteh.eu/o-nama/>
4. Državni zavod za statistiku, <https://geostat.dzs.hr/>
5. Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“, <http://fet.unipu.hr/fet/za-studente/spin/>
6. Fina, <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=10881&sec=1719>
7. GEM Hrvatska, Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj 2016, www.cepor.hr
8. Glas Istre, <http://www.glasistre.hr/pula/studenti-medunarodnim-virtualnim-inkubatorom>
9. Grad Rovinj, [http://www.rovinj.hr/rovinj/gospodarstvo/poticanje poduzetnistva/poduzetnicki-inkubator](http://www.rovinj.hr/rovinj/gospodarstvo/poticanje_poduzetnistva/poduzetnicki-inkubator)
10. Infobip, <https://www.infobip.com/en/about/>

11. Istarska županija, <https://www.istra-istria.hr/index.php?id=14>
12. Istarska razvojna agencija, <http://www.ida.hr/index.php?id=32>
13. Lucera, <http://lucera.hr/>
14. Metris, <http://www.centarmetris.hr/index.php?id=284.7.2016>
15. Nacionalno Vijeće za Konkurentnost, Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013, www.konkurentnost.hr
16. Nacionalno Vijeće za Konkurentnost, Izvješće o globalnoj konkurentnosti 2016. – 2017.: Pozicija Hrvatske, www.konkurentnost.hr
17. Plavi ured – Zagreb za poduzetnike, <http://plaviured.hr/tvrtka/>
18. Poduzetnički pojmovi, <http://www.raza.hr/Poduzetnicki-pojmovnik/Poduzetnicki-centar/>
19. Poreč, <http://www.parentium.com/prva.asp?clanak=49127>
20. Sophia Antipolis,
<http://www.sophia-antipolis.org/sophia-antipolis/charte-de-development/>
21. Stanford Research Park, <http://www.stanfordresearchpark.com/about/>
22. Startup Factory Zagreb, <http://startupfactory2017.tehnopark.hr/Sto-je-to-Startup-Factory-Zagreb/>
23. STEP RI znanstveno – tehnološki park Sveučilišta u Rijeci,
<http://www.step.uniri.hr/o-nama/>
24. Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom? (Singer, S., Cepor, Zagreb, 2017.),
www.cepor.hr
25. Tehnološki park Zagreb, <http://www.tehnopark.hr/O-nama/>
26. Tehnološki park Varaždin, <http://www.tp-vz.hr/index.php?content=O-nama>
27. The Oxford Science Park, <http://www.oxfordsp.com/our-story/>
28. UNESCO,
<http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/science-technology/university-industry-partnership/science-parks-around-the-world/>

Popis tablica:

1. Poduzetnička aktivnost u Hrvatskoj od 2013. do 2015. godine, mjerena TEA indeksom...	7
2. Globalna Konkurentnost zemalja 2015.-2016.	8
3. Regionalni indeks konkurentnosti Istarske županije.....	25
4. Poduzetničke zone Istarske županije.....	29
5. Regionalni indeks konkurentnosti Varaždinske županije.....	32
6. Poduzetničke zone Varaždinske županije.....	34
7. Konkurentnost Istarske i Varaždinske županije 2013. godine.....	35
8. Indikator poslovne infrastrukture.....	37
9. Indikator razvijenosti poduzetništva.....	37
10. Indikator lokalne uprave.....	38
11. Indikator tehnologije i inovativnosti.....	39
12. Indikator klasteri.....	40

SAŽETAK

U ovom radu definiran je značaj poduzetničke infrastrukture za razvoj poduzetništva i gospodarstva u Republici Hrvatskoj. Kako bi se što konkretnije definirala navedena problematika, odabrane su dvije hrvatske županije: Istarska i Varaždinska. U obje županije proučavani su poduzetnički inkubatori, poduzetničke zone, te tehnološki parkovi. Također, u radu je izvršena komparacija poduzetničke infrastrukture u Istarskoj i Varaždinskoj županiji.

Kod obje odabrane županije usporedili smo ukupan rang konkurentnosti, te smo županije usporedili prema pojedinim statističkim i perceptivnim indikatorima konkurentnosti poput indikatora poslovne infrastrukture, razvijenosti poduzetništva, tehnologije i inovativnosti, te indikatora klasteri.

Iz rada se može zaključiti kako poduzetnička infrastruktura utječe na suvremeno gospodarstvo i poduzetništvo. Naime, ona omogućava razvoj malih i srednjih poduzeća, koji su nositelji razvoja gospodarstva, kroz fleksibilnost i veću prilagodbu trendovima otvorenog tržišta. Poduzetnička infrastruktura povećava broj gospodarskih subjekata, poboljšava njihove poslovne rezultate, te povećava konkurentnost poduzetnika, istodobno povećavajući zaposlenost. Ovo je izuzetno pozitivan aspekt utjecaja poduzetničke infrastrukture na poduzetništvo, koje je temelj razvoja kako na lokalnoj, tako i na državnoj razini. Razvoj poduzetničke infrastrukture, kao rezultat suradnje lokalnih, županijskih i državnih vlasti, pridonio bi ravnomjernijem razvoju Republike Hrvatske.

Poduzetnička infrastruktura pozitivno djeluje i na gospodarski profil Republike Hrvatske. Naime, podizanjem konkurentnosti, efikasnosti, povećanjem zaposlenosti, prestrukturiranjem gospodarstva orijentacijom na informacijsko-komunikacijske tehnologije, rješava se ključno razvojno pitanje hrvatskog gospodarstva. U konačnici rezultat svih ovih pozitivnih efekata poduzetničke infrastrukture bit će iskazan u boljem standardu stanovnika Republike Hrvatske.

Ključne riječi: poduzetnik, poduzetnička infrastruktura, tehnološki park, Istarska županija, Varaždinska županija.

SUMMARY

This work defines the importance of the entrepreneurial infrastructure in the development of the entrepreneurship and economy in the Croatian Republic. In order to concisely define this issue, two Croatian counties, the County of Istria and the County of Varazdin, were selected. The business incubators and the enterprise zones were studied in both counties, as well as technology parks. This work also makes a comparison of entrepreneurial infrastructure in the County of Istria and Varazdin.

In both selected counties total competitiveness was compared, as well as specific selected statistic and perceptive indicators, such as business infrastructure, development of entrepreneurship, technology and innovations and indicator of clusters.

The conclusion of this work is that entrepreneurial infrastructure affects the modern economy and entrepreneurship. It especially enables the development of small and medium sized businesses which are carriers of economic development through greater flexibility and customization of open-market trends. Entrepreneurial infrastructure increases the number of businesses, improves their business results, increases the competitiveness of business and also increases employment. This is a positive influence of entrepreneurial infrastructure on the entrepreneurship which is the base for development at the local and national level.

Development of business infrastructure, as a result of cooperation between local, county and state authorities, would contribute to balanced development of the Croatian Republic.

The entrepreneurial infrastructure positively affects the economic profile of Croatia and also by increasing competitiveness, efficiency, employment, restructuring economy orienting it to ICT, solves the key development issue of the Croatian economy. Finally, all this positive results of entrepreneurial infrastructure will be reflected in better standard of living of Croatian citizens.

Key words: entrepreneur, entrepreneurial infrastructure, technology park, County of Istria, County of Varazdin.